

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4434/2021
10.07.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Република Хрватска, кога заступа пуномоћник Тони Чабраја, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., кога заступа пуномоћник Милан Ђуричић, адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 48/21 од 16.03.2021. године, у седници одржаној 10.07.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 48/21 од 16.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку П 538/18 од 23.12.2019. године, ставом првим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу исплати на име главног дуга износ од 32.000 евра са затезном каматом и то за период од 31.10.2007. до 31.12.2007. године, по Уредби о висини стопе затезне камате Републике Хрватске („Народне новине“ број 153/04), за период од 01.01.2008. до 31.07.2015. године, по Закону о обавезним односима Републике Хрватске („Народне новине“ број 35/05), и за период од 01.08.2015. године до исплате по Закону о изменама и допунама Закона о обавезним односима Републике Хрватске („Народне новине“ број 78/15). Ставом другим изреке, одбачен је поднесак тужиоца од 29.10.2018. године у односу на туженог ДОО „Јасиње“ Чачак. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 687.450,00 динара.

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1241/20 од 08.09.2020. године, укинута је првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке и предмет је у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење. Будући да је првостепена пресуда у овој парници већ једанпут била укинута, првостепени суд је изазвао сукоб надлежности и решењем Врховног касационог суда Р1 401/2020 од 08.10.2020. године, одлучено је тако да је за поступање у предмету стварно надлежан Апелациони суд у Крагујевцу.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 48/21 од 16.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се тужени обавезе да тужиоцу на име главног дуга исплати износ од 32.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем на дан исплате, са месечном затезном законском каматом на девизна средства од дана доспећа главног дуга 31.10.2007. године до 24.12.2012. године по стопи коју прописује Европска централна банка у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, а од 25.12.2012. године до коначне исплате по стопи прописаној Законом о затезној камати, а све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан коначне исплате. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 823.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца дозвољена по члану 403. став 2. тачка 3. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други закон) који се у конкретном случају примењује на основу члана 506. став 2. тог закона, испитао је побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Битна повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 8. ЗПП постоји само уколико је противно одредбама закона суд одбио захтев странке да у поступку слободно употребљава свој језик и писмо или ако парнични поступак није вођен на службеном језику националне мањине, иако су за то биле испуњене законске претпоставке. Тужилац такав захтев није изнео, па су неосновани наводи ревизије да је битну повреду учинио другостепени суд пропуштајући да поступак води на хрватском језику, указивањем да је тужилац у поступку третиран као држављанин Републике Хрватске и уз примену меродавног права те државе. По члану 67. став 1. тачка 6. ЗПП судија не може да врши судијску дужност (искључење) ако је у истом предмету учествовао у поступку медијације или закључењу судског поравнања које се побија у парници или је донео одлуку која се побија или је заступао странку као адвокат. Решењем Апелационог суда у Крагујевцу VII–Су-39-33/21 од 04.03.2021. године, одбијен је захтев пуномоћника тужиоца за искључење и изузеће судија Надежде Видић и Даринке Кривчевић од поступања у предмету Апелационог суда у Крагујевцу Гж 48/21. Именоване судије нису учествовале у доношењу одлуке која је побијана жалбом, већ у поступку по истом правном леку, па нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 2. тачка 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује. Другостепени суд је укидањем првостепене пресуде, а затим (након решеног сукоба надлежности) отварањем расправе и одлучивањем о захтевима странака поступао у смислу члана 387. став 1. тачка 6. ЗПП, у поступку одлучивања о жалби туженог. На расправи пред другостепеним судом, поновљени су већ изведени докази и поступљено у смислу члана 384. ЗПП, па су неосновани наводи ревизије о битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињеној у поступку пред другостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, између привредних субјеката ДОО „Јасиње“ Чачак чији је оснивач и директор тужени ББ и ДД „Рибничарство“ Пакрачка пољана чији је директор био тужилац, постојала је дугогодишња пословна сарадња од 2001. или 2002. до 2005. године, у оквиру које је предузеће туженог набављало робу од предузећа тужиоца у Хрватској. По окончању пословне сарадње између ова два привредна субјеката нису остала међусобна потраживања. У току пословне сарадње возачи предузећа туженог су приликом одласка за робу у Хрватску са собом носили више бланко потписаних изјава од стране власника и статутарног заступника предузећа ДОО „Јасиње“ ББ, снадбевене и печатом тог предузећа, које је попуњавало предузеће тужиоца и прибављало потребну документацију за царинење и извоз робе. Писмено сачињено на меморандуму ДОО „Јасиње“ Чачак, ..., у уводном делу садржи датум 06.12.2006. године, док је место Чачак прецртано и уписано Писмено је насловљено „Изјава и гаранција за поврат финансијског дуга“, а у тексту следи изјава ББ из Чачка, Република Србија (означеног ЈМБГ) „прихваћам и признајем да сам примио од АА из ... Р. Хрватска (са означеним ЈМБГ) износ од 32.000 евра (тридесетдвјетисуће еура). Речени износ сам примио у времену од 22.08.2002. године до 21.06.2004. године, када сам у више наврата боравио у Хрватској. Као гаранцију поврат дуга дајем сву покретну и непокретну имовину својег предузећа „Јасиње“ ДОО ..., у Р. Србији. Као другу гаранцију за сигуран поврат мога дуга, којег признајем дајем и сву своју особну-личну, покретну и непокретну имовину коју посједујем у ... и цијелој Србији. Поврат дуга ћу у цијелости измирити-вратити у наредних 10 мјесеци, рачунајући од данас, када сам потписао изјаву и гаранцију, својом вољом и без присиле, тј. до 31.10.2007. године, у противном, ако то не учиним прихваћам да се АА наплати и судским путем.“ Даље је наведено: у ... 06.12.2006. године, а испод текста је откуцано „ББ“, са потписом ББ (који је он учинио неспорним током поступка) и печат ДОО „Јасиње“ Чачак. Тужени према садржини пасоша није прелазио границу према Републици Хрватској 2005. и 2006. године, а по садржини отпремнице и потврди предузећа „Риботекс“ АД Рибњак – Горња Трешњица, Љубовија, уписано је да је тужени дана 06.12.2006. године, са возилом ... био на утовару пастрмке на рибњаку тог предузећа у Трешњици када је преузео робу по отпремници број 554/06 од 06.12.2006. године и по рачуну број 486 од 07.12.2006. године. Тужилац је рођен у ... и према потврди РС АП Војводина, Град Суботица од 10.07.2018. године није уписан у књигу држављана Републике Србије у том Матичном подручју. По Домовници Републике Хрватске, тужилац је хрватски држављанин, уписан у књигу држављана Матичног уреда ... дана 26.04.1992. године.

Наведено чињенично стање другостепени суд је утврдио, након што је отворио расправу и извео предложене доказе које је оценио у смислу члана 8. ЗПП, закључујући да између тужиоца и туженог, као физичких лица није закључен уговор о зајму, нити наведена изјава – гаранција од 06.12.2006. године доказује постојање дуга, већ је реч о тексту који је накнадно сачињен, односно уписан на остављеном бланко меморандуму предузећа туженог, без његове воље. У поступку је утврђено да су све међусобне обавезе предузећа тужиоца и туженог измирене, тако да није остао дуг предузећа ДОО „Јасиње“ који би евентуално тужени био дужан да плати, нити је тужилац доказао да се ради о некаквом пресеку стања из пословне сарадње, са елементима пробоја правне личности (мешања имовине предузећа са личном имовином власника или статутарног заступника). Следом наведеног другостепени суд је укинуо првостепену пресуду и одбио тужбени захтев као неоснован.

По становишту Врховног суда, другостепени суд је супротно наводима ревизије правилном оценом доказа изведених на расправи у смислу члана 8. ЗПП утврдио чињенично стање и правилном применом меродавног материјалног права одлучио о тужбеном захтеву.

Према члану 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, овај закон садржи правила о одређивању меродавног права за статусне, породичне и имовинске, односно друге материјалноправне односе с међународним елементом, а по члану 13. став 1. суд или други надлежни орган ће по службеној дужности утврдити садржину страног меродавног права. Орган из става 1. овог члана може затражити обавештење о страном праву од савезног органа надлежног за послове правде. За уговор је меродавно право које су изабрале уговорне стране, ако овим законом или међународним уговором није друкчије одређено (члан 19.), а по члану 20. став 1. тачка 8. ако није изабрано меродавно право и ако посебне околности случаја не упућују на друго право, као меродавно право примењује се: за уговор о зајму - право места где се у време пријема понуда налазило пребивалиште, односно седиште зајмодавца. Тужилац је држављанин Републике Хрватске у којој има пребивалиште, а тужени је држављанин Републике Србије, па с обзиром да је спорни однос настао поводом дуга за који тужилац тврди да свој основ има у уговору о зајму по изјави и гаранцији од 06.12.2006. године, сачињеној у иностраној држави и да му новац није враћен, ради се о материјално правном односу са међународним елементом. У конкретном случају, као меродавно право примењено је право Републике Хрватске садржано у одредбама Закона о обавезним односима („Народне новине“ број 35/05 ... 29/18) које је суд прибавио путем Министарства правде Републике Србије и Министарства правосуђа Републике Хрватске, с обзиром да се ради о зајму између физичких лица, тако да се примењују општа правила уговора о зајму прописана одредбама чланова 499. до 508. наведеног закона. По члану 499. наведеног закона „уговором о зајму обавезује се зајмодавац предати зајмопримцу одређени износ новца или одређену количину других заменљивих ствари, а зајмопримац се обвезује вратити му после је становитог времена исти износ новца, односно исту количину ствари исте врсте и каквоће“.

Питање постојања дуга из уговорног односа поводом зајма зависи од утврђеног чињеничног стања у конкретном случају, које је другостепени суд утврдио оцењујући све изведене доказе и своју оцену тих доказа образложио, па је на основу резултата целокупног поступка по свом уверењу закључио да тужилац није доказао да је дао зајам туженом, као физичком лицу, нити да постоји дуг предузећа из пословне сарадње који би евентуално тужени био дужан да врати. Слободна оцена доказа значи вредновање доказа на основу којег суд, по свом уверењу на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа као целине, те на основу резултата целокупног поступка одлучује које ће чињенице узети као доказане. Наиме, на расправи пред другостепеним судом изведени су докази, па је на основу члана 8. ЗПП другостепени суд имао могућност да изврши њихову оцену, формирајући свој закључак и образлажући резултате целокупног поступка, као и изнето уверење. Имајући у виду наведено неосновано се у ревизији тужиоца указује да другостепени суд није правилно оценио изведене доказе и утврдио чињенично стање, јер на расправи није поновио извођење доказа саслушањем странака. На расправу пред другостепеним судом позивају се странке уколико суд одлучи да се саслушају (члан 384. став 1. ЗПП), односно суд може одлучити да се поново не саслушавају, већ да се прочитају записници о извођењу овог доказа што је и учињено применом члана 331. ЗПП који се

сходно примењује и на расправу пред другостепеним судом (члан 385. ЗПП). Неосновано се ревизијом тужиоца указује и на погрешну примену материјалног права наводима да предметно потраживање није застарело. Тужбени захтев није одбијен услед наступања застарелости потраживања на основу члана 501. став 2. Закона о обавезним односима Републике Хрватске, нити се наведена одредба односи на застарелост потраживања за враћање зајма, већ на застарелост права зајмопримца да захтева предају предмета зајма.

Врховни суд је на основу изложеног оценио да ревизија тужиоца није основана па је одлучио као у изреци на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић